

Nr 40.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1940 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om sänkning av järnvägsfrakterna för färsk sill och fisk över linjen Trelleborg—Sassnitz.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 117 av herr *Andersson, Emil*, och herr *Gustavson, John*, samt II: 85 av herr *Hansson* i Hönö m. fl., föreslås, att riksdagen i skriftelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för nedsättning av järnvägsfrakterna för färsk sill och fisk över linjen Trelleborg—Sassnitz.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

Taxa för transporter å statens järnvägar fastställs av Kungl. Maj:t. På grund av därom i § 11 instruktionen den 22 juni 1928 (nr 216) för järnvägsstyrelsen med underlydande linjebefäl given föreskrift äger järnvägsstyrelsen medgiva sådana nedsättningar i nämnda taxa, som kunna anses vara av behovet påkallade och förenliga med statens järnvägars eget ekonomiska intresse.

Enligt den av Kungl. Maj:t den 27 juni 1929 fastställda taxan, med däri senare av Kungl. Maj:t gjorda ändringar, utgår frakten å färsk sill och fisk från Göteborg över Trelleborg till mittsjöss Trelleborg—Sassnitz med följande belopp per 100 kilogram, nämligen:

för vagnslast fisk om minst 10,000 kg	.....	3.12	kronor
» » » » » 5,000 »	.....	3.66	»
» » sill » » 10,000 »	.....	2.63	»
» » » » » 5,000 »	.....	3.12	»

Enligt en av järnvägsstyrelsen under år 1931 jämlikt förenämnda § 11 fastställd undantagstariff utgick frakten å berörda varor å nämnda sträcka under tiden från och med den 1 april 1931 till och med den 31 december 1939 med nedan antecknade belopp per 100 kilogram, nämligen:

för vagnslast fisk om minst 10,000 kg	.....	1.77	kronor
» » » » » 5,000 »	.....	2.00	»
» » sill » » 10,000 »	.....	1.77	»
» » » » » 5,000 »	.....	2.00	»

Från och med den 1 januari 1940 har denna av järnvägsstyrelsen beviljade undantagstariff upphört att gälla. Numera tillämpas sålunda å ifrågavarande transporter den av Kungl. Maj:t fastställda taxan.

Motionärerna anföra, att den frakstegring för sill och fisk, som inträtt den 1 januari 1940, uteslutande drabbade den svenska fiskarekåren. I Tyskland hade nämligen införts maximipriser å färsk sill och fisk, som importerades från Sverige. Då fiskerinäringen på grund av stark stegring av risker och omkostnader samt fallande priser på fisk befunne sig i betryckt läge, vore det synnerligen angeläget, att ifrågavarande järnvägsfrakter sänktes till samma nivå, som de hade före sistnämnda tidpunkt.

Om sänkning av järnvägsfrakterna för färsk sill och fisk hava vid flera tillfällen framställningar gjorts. 1933 års fiskeriutredning upptog sålunda ett på sin tid framkommet förslag om införande av standardfrakt för färsk makrill och ingav den 5 maj 1933 till chefen för jordbruksdepartementet förslag om införande av dylik frakt för försändning under månaderna maj, juni och juli åren 1933 och 1934 av färsk makrill i lådor av 30—35 kilograms bruttovikt å såväl statens som samtliga enskilda järnvägar, ej mindre i lokaltrafik utan även i samtrafik. Därest förslaget icke skulle kunna genomföras, föreslog utredningen, att det åtminstone måtte tillämpas i fråga om försändelser avgående från vissa angivna järnvägsstationer. Framställningen föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I två vid 1935 års riksdag väckta motioner (I: 111 och II: 236) hemställdes, att för budgetåret 1935/36 måtte anvisas ett förslagsanslag av 650,000 kronor att användas till nedsättning av frakterna å statens och enskilda järnvägar för färsk fisk med 30 procent, dock ej för sändning, vars innehåll var av utländskt ursprung. 1935 års motioner tillstyrktes med viss modifikation av 1933 års fiskeriutredning men avstyrktes av utskottet och avslogs av riksdagen.

I sitt den 21 oktober 1937 avgivna betänkande (stat. off. utr. 1937: 41) föreslog 1935 års fiskeriutredning, att förberörda av 1933 års fiskeriutredning framlagda förslag om införande av standardfrakt för färsk makrill måtte upptagas till förnyad prövning samt utsträckas till att avse även färsk strömming. 1935 års fiskeriutrednings förslag i nämnda hänseende har icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I en vid 1937 års riksdag inom andra kammaren väckt motion, II: 283, hemställdes, att riksdagen måtte medgiva fraktlindring för svenskfångad färsk fisk (inklusive sill) med 30 procent å svenska järnvägar enligt då gällande taxor samt för täckande av denna fraktlindring bevilja ett förslagsanslag av 650,000 kronor för budgetåret 1937/38 att utgå enligt jämförliga grunder, som tillämpades vid fraktlindring för kalk till jordförbättring, eller de bestämmelser, som Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt meddela. Motionen avstyrktes av utskottet och avslogs av riksdagen.

Samtliga nu nämnda förslag avse transporter till mottagare inom Sverige.

En överarbetning av den nu gällande taxan för befordring av gods m. m. å statens järnvägar har verkställts av 1938 års järnvägstaxekommitté. I ett den 25 januari 1939 avlämnat betänkande (stat. off. utr. 1939: 3) har nämnda kommitté avgivit förslag till ny dylik taxa. Förslaget, som remitterats till ett flertal myndigheter och sammanslutningar, är ännu beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Över de ifrågavarande motionerna har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttrande av *järnvägsstyrelsen*.

I nämnda yttrande anföres i huvudsak följande.

Den av järnvägsstyrelsen vidtagna nedsättningen från och med 1 april 1931 i frakten å berörda varor hade tillkommit på framställning av Svenska västkustfiskarens centralförbund. Nämnda förbund hade nämligen framhållit, att frakterna för sill och fisk från Frederikshavn i Danmark till Tyskland vore billigare än från Göteborg och att fiskarena till följd härav föredroge att införa sina för Tyskland avsedda laster till Frederikshavn. Styrelsens bemyndigande enligt § 11 i dess instruktion innebure givetvis samtidigt ett åliggande att se till, att av styrelsen jämlikt nämnda författningsrum beviljade fraktnedsättningar upphävdes, då behov eller intresse av deras bibehållande icke längre vore för handen. Då styrelsen under senare delen av år 1939, på grund av krigsförhållandena och de omkastningar dessa medfört samt de fördyrade och försvårade transporterna, vidtagit en allmän revision av beviljade fraktnedsättningar, varvid ett stort antal ansågos kunna och böra upphävas, upphävdes därvid även den här ifrågavarande nedsättningen.

I framställningar, som styrelsen sedermera mottagit från flera organisationer, hade icke föreburits sådana skäl, som kunnat övertyga styrelsen att just fisktransporterna till Tyskland kunde anses i särskilt behov av någon undantagsställning.

Under januari 1940 hade över Trelleborg till Tyskland från Göteborg sänts 3,512 ton sill och fisk mot 2,085 ton under januari 1939 och 1,737 ton under januari 1938. Nämnda siffror tydde på att den från och med den 1 januari 1940 inträdda fraktförhöjningen å berörda varor icke haft någon skadlig inverkan på exporten. Efter avbrottet i trafiken på grund av ishinder hade exporten också omedelbart återupptagits, så snart transportmöjlighet ånyo förefunnits.

Enligt vad styrelsen inhämtat, saknade den i motionerna berörda begränsningen av importen till Tyskland till visst belopp i riksmark för närvarande praktisk betydelse, när Tyskland vore angeläget att köpa så mycket sill och fisk som möjligt. Några statligt fastställda maximipris för import till Tyskland vore icke för styrelsen kända. Vad i motionerna omtalades som maximipris torde vara vanliga affärspriser, som det ankomme på försäljarna att söka få höjda, då sådant på grund av ökade kostnader eller av andra skäl behövdes. Med hänsyn till det nämnda behovet av berörda varor borde en dylik höjning icke vara omöjlig att genomföra. Styrelsen ansåge, att fraktsatserna i nuvarande läge icke hade någon inverkan på exporten av sill och fisk till Tyskland. Anledning föreläge alltså icke att vidtaga någon nedsättning i de gällande järnvägsfrakterna för sill och fisk till Tyskland.

Frågan om fraktlindring för svenskfångad färsk fisk har, såsom av det föregående framgår, vid flera tidigare tillfällen varit föremål för behandling

Utskottet.

inom riksdagen. I motionerna I: 111 och II: 236 vid 1935 års riksdag samt II: 283 vid 1937 års riksdag föreslogs sålunda en fraktlindring å berörda varor med 30 procent. För täckande av de av fraktlindringen förorsakade minskade inkomsterna för statens järnvägar föreslogs beviljandet av ett särskilt anslag å 650,000 kronor. Nämda motioner togo dock uteslutande sikte på transporter inom landet.

I ifrågavarande motioner föreslås en sänkning av de nu utgående frakterna för berörda varor vid transport till Tyskland till samma nivå, som gällde före den 1 januari innevarande år. Något anslag för täckande av den av nämnda nedsättning föranledda eventuella inkomstminskningen för statens järnvägar föreslås däremot icke i motionerna.

Obestridligt torde vara, att en avsevärdare fraktlindring för en vara, som i större utsträckning forslas med statens järnvägar, kan förorsaka svårigheter för nämnda företags ledning att uppfylla de krav, som av statsmakterna ställas på företaget, nämligen att det skall lämna skälig förräntning å det i detsamma nedlagda kapitalet. Huruvida en fraktlindring, sådan som den av motionärerna föreslagna, skulle kunna få verkningar i berörda hänseende, undandraget sig utskottets bedömande.

Den för befordring av gods m. m. å statens järnvägar gällande taxan har varit föremål för en omfattande utredning av 1938 års järnvägstaxekommitté, som avlämnat sitt betänkande den 25 januari 1939 (stat. off. utr. 1939: 3). De i nämnda betänkande framlagda förslagen äro ännu beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Med hänsyn till den nyss berörda svårigheten att kunna överblicka verkningarna av den av motionärerna föreslagna fraktlindringen ävensom till att de av 1938 års järnvägstaxekommitté gjorda förslagen ännu äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning anser sig utskottet icke kunna förorda bifall till motionerna.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att de likalydande motionerna I: 117 och II: 85 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 maj 1940.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Eriksson, Gabrielsson, Granath, Mannerskantz, Jacob Hansson, von Stockenström* och *Anderberg* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i *Björnlunda, Uddenberg, Hedlund* i *Häste, Olsson* i *Rödningsberg, Gustafson* i *Vimmerby, Casenberg, Andersson* i *Tungelsta* och *Hilding*.